

UNIwersytet
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIU

Przeszłość w teraźniejszości: współczesne losy archeologicznego
i rdzennego dziedzictwa kulturowego
Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Archeologia - przedmioty do wyboru		Cykl dydaktyczny 2024/25	
Specjalność -		Kod zajęć 19ARLPWS.1100000KU.16016.24	
Jednostka organizacyjna Wydział Archeologii		Języki wykładowe polski	
Poziom studiów studia pierwszego stopnia		Obligatoryjność Fakultatywny	
Forma studiów studia stacjonarne		Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe uzupełniające	
Profil studiów profil ogólnoakademicki			
Koordynator zajęć	Andrzej Rozwadowski		
Prowadzący zajęcia	Andrzej Rozwadowski		
Okres Semestr zimowy	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną		Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Celem wykładu jest zapoznanie studentów z zagadnieniem jak archeologiczne dziedzictwo jest współcześnie włączane w różne narracje i procesy społeczno-kulturowe (sztuka, kultura wizualna, polityka, budowanie tożsamości) i jak to dziedzictwo jest ważne dzisiaj, szczególnie w postkolonialnych kontekstach kultur rdzennych. Wykład bazuje na studiach przypadków z różnych części świata (Azji Centralnej, Syberii, Ameryki Płn., Afryki Płd., Australii) i oscyluje wokół współczesnych adaptacji dziedzictwa materialnego i niematerialnego. Wykład uświadamia studentom złożoność kwestii własności przeszłości, jej nieustannej interpretacji, wpływu interpretacji archeologicznych na jej współczesne waloryzacje. Pokazuje jak odwołania do pradziejowej sztuki pomagają budować współczesną tożsamość kulturową, zarówno na poziomie indywidualnym, jak i instytucjonalnym oraz jak przeszłość jest wykorzystana politycznie oraz jak rdzenne tradycje kulturowe mogą stymulować interpretacje archeologiczne.

Wymagania wstępne

Brak szczególnych wymagań.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	Zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii w systemie nauk humanistycznych oraz jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną.	ARL_K1_W01	Kolokwium ustne
W2	Zna i rozumie powiązania archeologii z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych i społecznych.	ARL_K1_W01, ARL_K1_W02	Kolokwium ustne
W3	Zna i rozumie podstawowe metody w zakresie analizy i interpretacji różnych wytworów kulturowych oraz minionych procesów, specyficzne dla rozmaitych tradycji, teorii lub szkół badawczych archeologii.	ARL_K1_W02, ARL_K1_W04, ARL_K1_W07	Kolokwium ustne
W4	Zna i rozumie problematykę instytucji kultury zajmujących się dziedzictwem archeologicznym.	ARL_K1_W08	Kolokwium ustne
Umiejętności - Student/ka:			
U1	Potrafi rozpoznać różne rodzaje źródeł właściwych dla archeologii oraz przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację w celu określenia ich kontekstu społecznego i miejsca w procesie historyczno-kulturowym.	ARL_K1_U01, ARL_K1_U02, ARL_K1_U03	Kolokwium ustne
U2	Potrafi merytorycznie argumentować z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułowania wniosków.	ARL_K1_U04	Kolokwium ustne
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	Jest gotów do prawidłowej identyfikacji i rozstrzygania wyzwań związanych z wykonywaniem zawodu archeologa.	ARL_K1_K01	Kolokwium ustne
K2	Jest gotów do świadomego podjęcia odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa archeologicznego.	ARL_K1_K04, ARL_K1_K05	Kolokwium ustne

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	Pradziejowa sztuka Syberii i jej wpływ na współczesnych artystów regionu – nowy ruch artystyczny „syberyjska neoarchaika”, jego geneza, przedstawiciele i formy artystycznych dialogów z przeszłością i duchowym dziedzictwem Syberii.	W1, W2, U1, U2, K1, K2	Wykład
2.	Dylematy z rozumieniem szamanizmu w kulturze współczesnej i archeologii – czy istnieje jeden szamanizm? Jakiego ma on znaczenie dla rdzennych społeczności oraz teoretyczne i etyczne implikacje stosowania idei szamanizmu w archeologii.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1	Wykład
3.	Współczesna rdzenna sztuka kanadyjska – fenomen Norvala Morrisseau i Indian Group of Seven, znaczenie malowideł naskalnych dla współczesnych artystów, sztuka jako „storytelling” oraz jako forma duchowego „uzdrowienia”, wizualne strategie dekolonizacyjne.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
4.	Repatriacje „zabytków” archeologicznych i etnograficznych – od powrotów szamańskich bębnow z muzeów do społeczności rdzennych po „powrót” Saartjie Baartman („Hotentockiej Wenus”) z europejskiej kolekcji muzealnej do południowej Afryki.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
5.	Dziedzictwo koczowników w Azji Centralnej i jego adaptacje we współczesnej kulturze wizualnej i duchowej – nowa religia koczowników i problem własności przeszłości na przykładzie pradziejowych mumii scytyjsko-sakijskich, znaczenie pradziejowej „Księżniczki Ałtajskiej” dla współczesnych Ałtajczyków.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
6.	Sztuka naskalna Australii, jej współczesne „użycia”. Jej wpływ na współczesne formy artystyczne i jej współczesne znaczenie dla rdzennych mieszkańców Australii.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
7.	Dziedzictwo w sytuacjach konfrontacji kultur i religii na przykładzie politycznych adaptacji dziedzictwa aryjskiego w Azji Centralnej i buddyjskiej sztuki w Afganistanie – czy utracone dziedzictwo powinno być rekonstruowane?	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład
8.	Sztuka naskalna w Afryce Południowej i jej znaczenie dla współczesnych Buszmenów/San oraz instytucji państwa – jak archeologiczne interpretacje mogą być stymulatorem dla odrodzenia tożsamości kulturowej i jakie to niesie konsekwencje dla kwestii własności terytorium oraz relacji społecznych.	W1, W2, W3, W4, U1, U2, K1, K2	Wykład

Informacje dodatkowe

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	Obecność na wykładach, kolokwium ustne.

Literatura

Obowiązkowa

1. Bednarowicz, R. 2004. Sztuka Aborygenów. Poznań: Galeriar.
2. Brady, L.M. & P.S.C. Taçon (red.) 2016. Relating to rock art in the contemporary world: navigating symbolism, meaning, and significance. Boulder: University Press of Colorado.
3. Centlivres, P. The controversy over the Buddhas of Bamiyan. South Asia Multidisciplinary Academic Journal 2008 (2): 2-12.
4. Połec, W. 2019. Czyżby przedwczesny krzyk sowy Minerwy? O renesansie syberyjskiego szamanizmu. Humaniora. Czasopismo Internetowe 3 (27): 79-96.
5. Rozwadowski, A. 2012. Archeologia szamanizmu jako archeologia religii. W: S. Tabaczyński, A. Marciniak, D. Cyngot, A. Zalewska (red.), Przeszłość społeczna: Próby konceptualizacji, 331-343. Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
6. Rozwadowski, A. 2019. 'Szaman nigdy nie umiera': sztuka naskalna jako wyraz tożsamości w twórczości Jane Ash Poitras. Folia Praehistorica Posnaniensia 24: 207-32.
7. Rozwadowski, A. & J. Hampson (red.) 2021. Visual culture, heritage and identity: using rock art to reconnect past and present. Oxford: Archaeopress.
8. Rozwadowski, A. 2016. Powrót do „afrykańskości” w interpretacji południowoafrykańskiej sztuki naskalnej i jego implikacje teoretyczne. W: A. Pawłowska, J. Sowińska-Heim (red.), Sztuka Afryki: Afrykańska tradycja - afrykańska nowoczesność, 39-69. Łódź: Uniwersytet Łódzki.

Dodatkowa

1. Bakke, M. 2004. Estetyka Aborygenów. Kraków: Universitas.
2. Francis, M.D. 2010. The Crossing: the invention of tradition among San descendents of the Drakensberg, KwaZulu-Natal, South Africa. African Identities 8(1): 41-54.
3. Vervoort, P. 2001. Re-present-ing Rock Art. The American Review of Canadian Studies 31 (1/2): 209-223.
4. Rozwadowski, A. 2012. Shamanism in indigenous context: Interpreting the rock art in Siberia. W: J. McDonald, P. Veth (red.), A Companion to Rock Art, 455-471. Oxford: John Wiley & Sons.
5. Rozwadowski, A. 2024. "I am from here": Rock art, heritage and identity. Heritage & Society, DOI: 10.1080/2159032X.2023.2299651

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	20
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 50
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
ARL_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do umiejętnego uczenia się przez całe życie, doskonalenia kwalifikacji merytorycznych i praktycznych w zakresie archeologii
ARL_K1_K04	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do świadomego podjęcia odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa archeologicznego w wymiarze regionalnym, krajowym, europejskim i światowym
ARL_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do uczestnictwa w życiu kulturalnym, korzystając z różnych mediów i różnych jego form
ARL_K1_U01	Absolwent/ka potrafi wyszukiwać, rozpoznawać, gromadzić, analizować, oceniać, selekcjonować i użytkować źródła z wykorzystaniem metod stosowanych w archeologii; przeprowadzić ich krytyczną analizę i interpretację w celu określenia ich znaczeń, kontekstu społecznego i miejsca w procesie historyczno-kulturowym
ARL_K1_U02	Absolwent/ka potrafi zastosować i rozwijać umiejętności badawcze w zakresie: a) formułowania problemów badawczych, b) przeprowadzenia ich analizy poprzez dobór metod i narzędzi badawczych w celu c) rozwiązywania problemów badawczych, a następnie d) opracowania i prezentacji ich wyników; samodzielnie, kierując się wskazówkami opiekuna naukowego
ARL_K1_U03	Absolwent/ka potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami z zakresu archeologii
ARL_K1_U04	Absolwent/ka potrafi merytorycznie argumentować z wykorzystaniem poglądów innych autorów oraz formułować wnioski i opinie o źródłach archeologicznych z różnych okresów i wybranych regionów, na podstawie wiedzy naukowej i doświadczenia oraz umiejętnie przygotowywać opracowania w różnych formach
ARL_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie miejsce i znaczenie archeologii w systemie nauk (zwłaszcza nauk humanistycznych) oraz jej specyfikę przedmiotową i metodologiczną; powiązania archeologii z innymi dyscyplinami z obszaru nauk humanistycznych, ścisłych, przyrodniczych i społecznych
ARL_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie terminologię, teorie, metodologię i metody z zakresu archeologii
ARL_K1_W04	Absolwent/ka zna i rozumie metody w zakresie gromadzenia, zarządzania i przetwarzania archeologicznych zasobów źródłowych oraz analizy i interpretacji tych zasobów, specyficznych dla rozmaitych tradycji, teorii lub szkół badawczych archeologii (prahistorii)
ARL_K1_W07	Absolwent/ka zna i rozumie kompleksową naturę języka oraz jego złożoność i historyczną zmienność jego znaczeń w zakresie archeologii
ARL_K1_W08	Absolwent/ka zna i rozumie uwarunkowania działania instytucji kultury zajmujących się archeologią (dziedzictwem archeologicznym), orientację we współczesnym życiu środowisk naukowych archeologii i działalności popularyzatorskiej